

STOWARZYSZENIE
KONSUMENTÓW POLSKICH

**KUPUJ
BEZ RYZYKA**

BEZPIECZEŃSTWO PRODUKTÓW

© 2011 Stowarzyszenie Konsumentów Polskich
Projekt sfinansowany ze środków
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Ogólne bezpieczeństwo produktów

1. Kiedy produkt jest bezpieczny?

Zgodnie z ustawą z 12 grudnia 2003 roku o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275, ze zmianami) **produktem** jest:

rzecz ruchoma: nowa, używana, naprawiana lub regenerowana, przeznaczona do użytku konsumentów lub co do której istnieje prawdopodobieństwo, że może być używana przez konsumentów, nawet jeżeli nie była dla nich przeznaczona; dostarczana lub udostępniana przez producenta lub dystrybutora, zarówno odpłatnie, jak i nieodpłatnie, w tym również w ramach świadczenia usługi.

Produktem nie jest rzecz używana dostarczana jako antyk albo jako rzecz wymagająca naprawy lub regeneracji przed użyciem, o ile dostarczający powiadomił konsumenta o tych właściwościach rzeczy.

Produkt bezpieczny jest to produkt, który w zwykłych lub w innych, dających się w sposób uzasadniony przewidzieć, warunkach jego używania, z uwzględnieniem czasu korzystania z produktu, a także, w zależności od rodzaju produktu, sposobu uruchomienia oraz wymogów instalacji i konserwacji, nie stwarza żadnego zagrożenia dla konsumentów lub stwarza znikome zagrożenie, dające się pogodzić z jego zwykłym używaniem i uwzględniające wysoki poziom wymagań dotyczących ochrony zdrowia i życia ludzkiego.

Oceniając czy produkt jest bezpieczny bierze się pod uwagę następujące kryteria:

1. Cechy produktu, w tym jego skład, opakowanie, instrukcję montażu i uruchomienia, a także – biorąc pod uwagę rodzaj produktu – instrukcję instalacji i konserwacji;
2. Oddziaływanie na inne produkty, jeżeli w sposób uzasadniony można przewidzieć, że dany produkt będzie używany łącznie z innymi produktami;
3. Wygląd produktu, jego oznakowanie, ostrzeżenie i instrukcje dotyczące jego użytkowania i postępowania z produktem zużytym oraz wszelkie inne udostępniane konsumentowi wskazówki lub informacje dotyczące produktu
4. Kategorie konsumentów narażonych na niebezpieczeństwo w związku z używaniem produktu, w szczególności dzieci i osoby starsze.

Pamiętajmy:

- Wszystkie produkty znajdujące się w obrocie powinny być produktami bezpiecznymi i mają gwarantować wysoki poziom bezpieczeństwa z punktu widzenia ochrony zdrowia i życia ludzkiego.
- Sprzedawca jest zobowiązany zapewnić w miejscu sprzedaży warunki techniczno-organizacyjne, które umożliwiają konsumentowi dokonanie wyboru produktu- sprawdzenie jego jakości, kompletności oraz funkcjonowania głównych mechanizmów i podstawowych podzespołów.

- Konsument ma prawo otrzymać od sprzedawcy wszystkie elementy wyposażenia towaru, instrukcję obsługi, konserwacji oraz inne dokumenty wymagane przez przepisy prawne, sporządzone w języku polskich lub w powszechnie zrozumiałej formie graficznej.
- Przy każdym zakupie należy dokładnie przeczytać wszystkie dokumenty oraz informacje zawarte na produkcie- zwłaszcza, jeżeli informacje wskazują, że produkt może w określonych okolicznościach stwarzać zagrożenie.
- W razie wątpliwości należy dopytać sprzedawcę – jeśli odmawia lub nie potrafi udzielić potrzebnych informacji – należy poważnie zastanowić się nad zakupem.
- **Zawsze należy stosować się do zaleceń producenta oraz sprzedawcy!**

2. Kto odpowiada za bezpieczeństwo produktów?

1. Producent - czyli ten, kto wytwarza produkt w Unii Europejskiej lub importuje go spoza krajów Unii.

Producent jest bezpośrednio odpowiedzialny za bezpieczeństwo produktów.

Jego obowiązkiem jest:

- wprowadzanie na rynek wyłącznie takich produktów, które są bezpieczne
- dostarczanie konsumentom, w jasny i zrozumiały sposób, w języku polskim, wszelkich możliwych informacji umożliwiających ocenę zagrożeń związanych z produktem oraz informacji dotyczących możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom.

2. Dystrybutor - sprzedawca

Jego obowiązkiem jest działanie z należytą starannością w celu zapewnienia bezpieczeństwa produktów, w szczególności:

- przez niedostarczanie produktów, o których wie lub o których, zgodnie z posiadanymi informacjami i doświadczeniem zawodowym, powinien wiedzieć, że nie spełniają one wymagań bezpieczeństwa
- przyjmowanie od konsumentów informacji o zagrożeniach powodowanych przez produkty i przekazywanie ich niezwłocznie producentom oraz Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W przypadku, gdy podmioty te uzyskają informację, że wprowadzony przez nich na rynek produkt nie jest bezpieczny, mają obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie Prezesa UOKiK.

3. Gdzie sprawdzić czy produkt jest bezpieczny?

Produkt, który został uznany za niebezpieczny nie może być sprzedawany. Jednakże zdarza się, że takie produkty, mimo to znajdują się w obrocie i mogą trafić do konsumenta.

W przypadku wątpliwości co do tego, czy zakupiony przez nas produkt jest bezpieczny, należy zajrzeć do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Rejestru produktów niebezpiecznych - krajowego systemu informacji o produktach niebezpiecznych, dostępnego pod adresem: http://publikacje.uokik.gov.pl/hermes3_pub/WebEngine/DocumentSearchForm.aspx?CDC=PublicRWN

składającego się z :

- Rejestru produktów, które nie spełniają ogólnych wymagań bezpieczeństwa,
- Rejestru produktów, które nie spełniają szczegółowych wymagań bezpieczeństwa,
- Rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami
- Rejestru zawierającego informacje o innych produktach

Ponadto, warto zajrzeć również do europejskiego systemu wymiany informacji o produktach, które stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia konsumentów - RAPEX. W systemie tym publikowane są cotygodniowe raporty obejmujące informacje o produktach niebezpiecznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Wszystkie wskazane wyżej rejestry są publicznie dostępne, a dostęp do zawartych w nich informacji darmowy.

Niezależnie od sprawdzenia w rejestrze, w przypadku wątpliwości co do bezpieczeństwa kupowanego produktu zawsze warto skontaktować się z Inspekcją Handlową.

4. Kupiłem produkt niebezpieczny... Co mogę z tym zrobić?

Konsument, który zakupił produkt niebezpieczny ma prawo domagać się zwrotu całej zapłaconej za niego ceny, niezależnie od stopnia zużycia towaru.

Zwrotu można dochodzić od:

- dystrybutora (sprzedawcy) - pod warunkiem posiadania dowodu zakupu w postaci paragonu lub faktury albo jakiegokolwiek innej możliwości wykazania, że dany towar zakupiony został u tego właśnie sprzedawcy, np. przez okazanie dowodu płatności kartą, pieczętki sprzedawcy na gwarancji lub opakowaniu, czy też dowodu z zeznań świadków;
- od producenta - bez konieczności posiadania dowodu zakupu.

**Pamiętajmy, że jako konsumenci mamy wpływ na bezpieczeństwo produktów!
Zgłaszajmy wszystkie przypadki zakupu produktów niebezpiecznych i dochodzmy swoich praw.**

5. Powiadomienia przedsiębiorców o produktach niebezpiecznych

Jednym z obowiązków przedsiębiorców oraz dystrybutorów w zakresie związanym z bezpieczeństwem produktów, określonym w art. 12 ust. 2 Ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275 oraz z 2007 r. Nr 35, poz. 215), jest obowiązek niezwłocznego informowania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o tym, że wprowadzony na rynek produkt, nie jest bezpieczny.

Jednocześnie mają oni obowiązek zawiadamiania o tym fakcie także inne podmioty, uczestniczące w łańcuchu dystrybucji: np. innych dystrybutorów czy sprzedawców, którzy powinni uzupełnić informacje na temat produktu i również przekazać je niezwłocznie do Prezesa UOKiK.

W przypadku, gdy przedsiębiorca zaniecha tego obowiązku, Prezes UOKiK może ukarać go karą finansową.

Powiadomienia przedsiębiorców publikowane są na bieżąco na stronie UOKiK pod adresem: <http://www.uokik.gov.pl/powiadomienia.php>.

6. Kompetencje instytucji państwowych

Organem sprawującym nadzór w zakresie bezpieczeństwa produktów jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który wykonuje swoje zadania także przy pomocy Inspekcji Handlowej.

Postępowanie, w wyniku którego dochodzi do ustalenia, czy dany produkt jest bezpieczny jest dwustopniowe.

1. Inspekcja Handlowa

Do podstawowych zadań Inspekcji Handlowej należy między innymi kontrola produktów znajdujących się w obrocie, w szczególności w również w zakresie sprawdzania ogólnego bezpieczeństwa produktów, czy w zakresie zgodności z zasadniczymi lub innymi wymaganiami określonymi w przepisach odrębnych z wyłączeniem produktów podlegających nadzorowi innych właściwych organów.

W toku kontroli Inspekcja może m.in.:

- sprawdzać, w ramach posiadanych uprawnień, bezpieczeństwo wprowadzonych na rynek produktów, aż do ostatniego etapu ich używania.
- żądać wszelkich informacji niezbędnych do stwierdzenia, czy produkt jest bezpieczny.

Jakie działania może podjąć Inspekcja po przeprowadzeniu kontroli?

- Jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono, że produkt nie jest oznakowany zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach - może żądać usunięcia niezgodności w określonym terminie.

- Jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono, że produkt może stwarzać zagrożenie w określonych warunkach- może żądać oznakowania produktu odpowiednimi wyraźnie i zrozumiale sformułowanymi w języku polskim ostrzeżeniami o zagrożeniach, jakie może on stwarzać lub wstrzymać wprowadzanie produktu na rynek do czasu jego odpowiedniego oznakowania.

Inspekcja Handlowa wszczyna postępowanie na wniosek Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub z urzędu. Każdy z nas może zatem przekazywać Prezesowi UOKiK lub Inspekcji Handlowej informacje o niespełnianiu przez produkt wymagań dotyczących bezpieczeństwa.

Adresy Inspekcji Handlowej dostępne są na stronie:

<http://www.bezrzyka.skp.pl/wazne-adresy,inspekcja-handlowa,14,43.html>

2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Prezes UOKiK przeprowadza postępowanie w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów, jeśli z ustaleń kontroli przeprowadzonej przez Inspekcję Handlową wynika znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie spełnia ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa.

Ponadto organ ten może wszcząć postępowanie również, jeżeli z innych wstępnych informacji wynika, że produkt może być niebezpieczny.

Jakie działania może podjąć Prezes UOKiK?

- Jeżeli w toku postępowania stwierdzi, że istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie jest bezpieczny - zakazuje producentowi lub dystrybutorowi jego dostarczania, oferowania lub prezentowania przez czas niezbędny do przeprowadzenia oceny, badań i kontroli jego bezpieczeństwa, nie dłuższy jednak niż 30 dni.
- W przypadku stwierdzenia, że produkt może stwarzać zagrożenie w określonych warunkach - może żądać oznaczenia produktu odpowiednimi ostrzeżeniami o zagrożeniach, jakie produkt może stwarzać lub uzależnić wprowadzanie produktu na rynek od wcześniejszego spełnienia ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa
- W przypadku stwierdzenia, że produkt może stwarzać zagrożenie dla określonych kategorii konsumentów - może nakazać ostrzeżenie tych konsumentów lub powiadomienie opinii publicznej o zagrożeniu.
- W przypadku stwierdzenia, że produkt nie jest bezpieczny:
 - nakazać wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt,
 - natychmiastowe wycofanie produktu z rynku,
 - ostrzeżenie konsumentów,
 - wycofanie konsumentów i jego zniszczenie

7. Zasady bezpieczeństwa

1. Sprawdź opinie o produkcie.

Nie każdy kupowany przez nas towar będzie przedmiotem artykułów prasowych czy komentarzy w Internecie, dobrze jednak zwracać uwagę na pojawiające się w mediach ostrzeżenia o niebezpiecznych produktach. Zdarza się bowiem, że sam producent, wypełniając obowiązek nałożony na niego ustawą, zawiadamia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o tym, że wyprodukowany przez niego produkt nie jest bezpieczny (brak odpowiedniego zawiadomienia może skutkować nałożeniem dotkliwej kary finansowej).

2. Korzystaj z rejestrów.

Większa ostrożność wskazana jest szczególnie przy wyborze produktów przeznaczonych dla dzieci, dlatego warto sprawdzić, czy towar, który mamy zamiar kupić (np. huśtawka, nosidełko) nie jest wpisany do polskiego rejestru produktów niebezpiecznych, bądź nie znajduje się w systemie RAPEX, wśród innych towarów uznanych za niebezpieczne przez organy państw Unii Europejskiej.

3. Czytaj instrukcje.

Ulotki, naklejki, broszury mogą nie tylko zawierać techniczne wskazówki montażu, ale i ostrzeżenia lub zakazy, do których warto zastosować się w celu uniknięcia niebezpiecznych dla zdrowia sytuacji.

4. Sprawdzaj oznaczenia.

Oznaczenie CE wymagane jest jedynie dla pewnych grup produktów - powinniśmy szukać go na takich towarach jak np. zabawki, kaski rowerowe, materiały pirotechniczne, zapalniczki (choć w tym ostatnim wypadku często oznaczane bywa jedynie opakowanie zbiorcze, a nie pojedyncze sztuki – stąd warto zasięgnąć informacji od sprzedawcy). Pamiętajmy – oznaczenie CE należy rozumieć jako deklarację producenta, że towar spełnia rygorystyczne wymagania, a nie, że produkt poddano badaniom przez jakąś upoważnioną instytucję.

5. Gdy masz wątpliwość - pytaj sprzedawcę o produkt.

Prawo do uzyskania rzetelnych i zrozumiałych informacji w języku polskim jest nam zagwarantowane ustawowo. Na naszą prośbę sprzedawca powinien wyjaśnić postanowienia zawarte w instrukcjach lub umieszczone na opakowaniach; sprzedawca jest też zobowiązany zapewnić w miejscu sprzedaży warunki techniczno - organizacyjne, które umożliwiają konsumentowi dokonanie wyboru produktu - sprawdzenie jego jakości, kompletności oraz funkcjonowania głównych mechanizmów i podstawowych podzespołów.

6. W razie nieprawidłowości zawiadamiaj odpowiednie instytucje.

Kontrolą produktów w zakresie zgodności z wymogami bezpieczeństwa zajmuje się Inspekcja Handlowa; nadzór w zakresie bezpieczeństwa produktów sprawuje Prezes Urzędu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jeżeli przydarzy nam się wypadek konsumencki, poinformujmy o tym zakład opieki zdrowotnej.

7. Poznaj swoje prawa.

Informacje o tym jakie uprawnienia przysługują nie tylko przed zakupem produktu, ale również wtedy, gdy stwierdzimy, że produkt ten nie jest bezpieczny lub wyrządzi szkodę, odnajdziecie Państwo na tej stronie internetowej. Niezależnie od tego pamiętajmy o uprawnieniach reklamacyjnych - tych z tytułu niezgodności towaru z umową lub gwarancji. W razie wątpliwości, nieodpłatną pomoc prawną oferują – w ramach ochrony konsumentów - organizacje konsumenckie takie jak nasze Stowarzyszenie Konsumentów Polskich. Pomocą służyć może też miejski lub powiatowy rzecznik konsumentów, lub Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej.

Pamiętaj – nawet najbardziej bezpieczny produkt może spowodować wypadek, bądź szkodę, jeśli jest użyty niewłaściwie, niezgodnie z instrukcją, bez uwzględnienia ostrzeżeń podanych przez producenta. Dlatego zwracaj uwagę na napisy na opakowaniach, stosuj się do instrukcji i zaleceń, a w przypadku dzieci - dodatkowo obserwuj je podczas zabawy.

8. Gdzie mogę znaleźć więcej informacji na temat bezpieczeństwa produktów?

Więcej informacji na temat bezpieczeństwa produktów, a także ich oznakowania można znaleźć na stronach:

<http://www.bezryzyka.skp.pl>

<http://www.dolceta.eu/polska/Mod3/>

http://www.uokik.gov.pl/informacje_dla_konsumentow.php